

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Den Hollantschen Icarvs

Hazard, Cornelius

T'Antwerpen, M. DC. LXIV.

Ghetuyghenissen der Oudt-vaderen, van Peonio voorghestelt aengaende
het Formulier van 't ghebedt des Heeren.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71360](#)

Ghetuyghenissen der Oudt-vaderen,
van Peenio voorghestelt aengaende
het Formulier van't ghebedt des
Heeren.

Het ghene dat Peenius hier moet bethoonen, is, dat de aenroepinghe der Heylighen niet overeen-komt met het formulier van't ghebedt des Heeren, ende dat-se niet oprecht, ende goet en kan wesen, ten sy dat-se hier mede over-een-komt. Laet ons sien hoe hy dit uyt de Vaders bewijst.

Peenius. pag. 180. Tertullianus noemt dit formulier niet alleen een kort begrip van't Euangelium lib. de orat. Dom. maar oock een wet om te bidden. Ibid. Cap 9. Wederom: Wat wonder ist? Godt alleen heeft kunnen leeren hoe hy vvilde ghebeden vverden, van hem dan is de religie des ghebedts verordincert.

Antw. Ick ben selve verwondert hoe ick noch de patientie hebbe van op uwe ghetuyghenissen in 't besonder te antwoorden, want ick kost met een woordt ghedaen maken, en segghen, daer en is schier niet een van allen die deught; nu teghhe ick hier wederom (ghy moet 't vergheven, want 't is te veel, 'tis openbaer, ende 'tis te dickwile te doen) ick segghe dan Peeni, dat ghy eenen seer machtigen, ende grooten bedriegher zijt.

1. 'Tis leughen, dat Tertullianus hier seght, dat het ghebedt des Heeren is een kort begrip van't ghebedt Euangelium, dit sijn sijne woorden: In een kort begrip van vveynighe vroorden, hoe vele mytsprenken der Propheten EHANGELIEN

Euangelien, Apostelen, sermoonen des Heeren, gelijckenissen, exemplen, geboden wordender aengheraeckt! Is dit te leggen dat het een kort begrijp is van't GEHEEL Euangelium, als men seght, dat'er VEL.E dinghen van't Euangelie worden aengheraeckt? is dan by u GHEHEEL, en VEL.E in onte nederduytische tale al'ecn dingen?

2. Hoort noch meer, ende siet of Tertullianus leert dat men niet en magh bidden, buyten dit formulier: Aengesien, seyt hy, dat de Heere die de menschelyke nooden voorstet, nae dat hy het formulier van bidden hadde ghegeven, noch bysonderlijck heeft gheseyt: Vraeght, ende ghy sulc ontfanghen, en dat'er andere dinghen sijn die gevraeght worden nae de omstandigheydt van een yeder, voor yct stellende het wettigh, ende ordinaris ghebedt als een fondament, Wy hebben recht tot eenige toevallende begeerten, D.y hebben recht om daer op te bouwen vrachten, die buyten sijn, te weten, buyten dit ghebedt. Soo magh-men dan, volghens Tertullianus, wat anders vrachten, als in dit ghebedt staet.

Peenius. Ibid. Augustinus lib. 121. Cap. 12. s. ght: Indien ghy loopt door alle de woorden der heylige ghebeden, gyen sulc niet vinden, 't welck dit ghebedt des Heeren, niet vervadt, ende bestuyt: Item: Een yegelyck d.e in sijn bede seght; tghene in dit Euangelisch ghebedt niet begrepen en is, die bidt of vleeschelijck, ofte onbillighelyck.

Antw. 'Tis seker dat Augustinus hier niet en dispueteert van den persoon, die men aen roeft, maer alleen van de laken selve, die men moet vraeghen (die de Latijnsche tale verstaet magh hem vry nae-sien, want sijnen discours is veel te lanck, om hem hier te stellen op het papier) ende hy seght, dat wy niets en kunnen vrachten, of het staet uyrghedruckt, of het kan gheraporteert worden tot het ghebedt des
k Heeren,

Heeren, ende dit thoont hy van elcke vraghe int'be-
sonder. Laet ons dan nemen dat het soo zy , hoe
volght nu uyt die leeringhe *Augustini*, dat de aenroe-
pinghe der Heylighen niet over-een en komt met
het formulier van't ghebedt des Heeren ? want *Augustinus* seght niet anders, als dat wy niets en kon-
nen vraghen , oft het staet uytghedruckt in dit for-
mulier , oft het kan daer toegherefereert worden.
Indien wy dan jedt vragen vande Heylighen, 'welck
tot dit ghebedt kan ghorefereert worden, so komt
dan de aenroepinghe der Heylighen over-een met
dit formulier aengaende de vraghen. Indien ghy seght
sy en komt niet over-een , aengaende den persoon,
die-men aenroept, hier op hebbe ick boven gheant-
woordt ; ende *Augustinus* en disputeert niet vanden
persoon die-men aenroept , so en moet ghy dan
met dese spreuke *Augustini* niet voortkomen , om te
thoonen , dat de aenroepinghe der Heylighen niet
over-een komt met het formulier van het ghebedt
des Heeren , want *Augustinus* en seght hier niet , dat
men niet , ten minsten eenighe dinghen , magh vra-
ghen van de Heylighen , die-men vraeght vanden
Vader , ende derhalven hy en disputeert niet vanden
persoon, die-men aenroept.

Peenius *Ibid.* *Cyprianus Serm. 6.* in explicat. orat.
Dom. seght : Die heeft doen leven , heeft oock leeren bidden , &c. Want wat ghebedt kander meer gheestelijc zijn , dan dat ons van Christo ghegeven is , van wie ons oock
den H. Gheest gesonden is en wat ghebedt by Godt meer
waerachtigh , dan dat van den Sone , die de Waerheydt is , met
sijn monde is voortghebracht ? Soo dat anders te bidden
als hy gheleert heeft , niet alleen onwetenheydt is , maar oock
schuldt , &c.

An

Antw. Wy segghen mede dat'er gheen gheestelijcker, noch waerachtigher ghebedt is, als het ghebedt des Heeren, ghelyck Cyprianus hier seght. Doch hier mede en wordt niet gheseydt, dat eenigh ander ghebedt niet gheestelijck oft waerachtigh is; want den selven Cyprianus ad Demetrian. paulo post medium, seght, dat sy bidden om reghen te verkyijghen, oft de selve te veieren, als oock voor den onderlinghen peys, dit en staet immers niet uytgedruckt in het gebedt des Heeren, maer kan alleenlijck gheraporteert, alsoo kan oock tot het gebet des Heere geraporteert wordē: "gene wy vragen vande Heilige: loo komt dan onse aenroepinghe hier in over-een met dit formulier; oversulcks blijft alleen de questie van den persoon, diemen aenroept: Ick hoore wel dat Cyprianus seght, die anders bidt als Christus gheleert heeft, is niet alleen onwetentheydt, maer oock schuldt. Doch icken hoore hem niet segghen, die een ander bidt, als den Vader, &c. want soo loudehy moeten uyluyten hebben, het ghebedt dat wy tot Christum doen, niet alleen voor soo veel als hy een verscheyden persoon is van den Vader, maer namelijck oock, voor soo veel als hy mensch is.

Peenius pag. 181. Chrysostomus Hom. 14. operis imperf. in Matth. seght seer wel: Die alsoo niet en bidt ghelyck Christus gheleert heeft, die en is niet Christi discipel, om dat den Vader niet gheern verhoort een ghebedt, 't welck den Sone niet ghdicteert heeft, want den Vader kent sijns Soons sin, en woorden, noch hy en neemt niet een, die dinghen, die 't langhe ghebruyck der menschen bedacht, maer die die wijsheydt Christi verclaert heeft.

Antw. Chrysostomus seght seer wel, maer ghy citeert hem seer qualijck, ende ontrouwelyck. Want

k 2

hy

hy spreeckt hier alleen van de ghene , die komen segghen : vergheeft ons onse schulden , ende nochtans de vyandtschap teghen een ander behouden. Hoort hi ne eyghen woorden: Met wat hope bidt hy, die de vyantschap teghen een ander behoudt , van den welcken hy mischien ghequetst is ? Want ghelyck hy biddende liegt, want hy seght : Ick verghev'et , ende en verghev'et niet : soo bidt hy van Godt verghiffenisse, ende 'ten wordt hem niet vergiven. Alsoo dan, die ghequetst u, bidt Godt sonder hope, ten zy dat hy vergheve aen den ghenen die hem ghequetst heeft. hoe meynt ghy dat hy bidt , die niet alleen van een ander ghequetst is, maer hy selve door onrecht een ander quetst, ende beswaert ? Mier vele niet willende vergheven aen de ghene die teghen haer sondighen , vluchten dit ghebedt te bidden. Dwaese menschen! want die soo niet en bidt, ghelyck Christus gheleert heeft , die en is gheen discipel Christi. &c. den Vader kent den sin , ende woorden sijns Soons. &c. Siet ghy nu wel u bedrogh ? Chrysostomus seght, die SOO niet en bidt, wat is dat te seggen, SOO ? is dat te segghen, die jet anders bidt, oft eenen anderen bidt, dan Christus int ghebedt des Heeren gheleert heeft , die en kan gheen discipel Christi zijn? waer seght Chrysostomus dat ? wat leght hy dan ? die dese woorden: vergheeft onse schulden ghelyck wy vergheven, &c. soo seyd, dat hy sijne vyanden niet en vergheeft, die bidt anders dan Christus gheleert heeft, en die en is sijnen discipel niet , want Christus leerende ons dese woorden: vergheeft ons onse schulden , ghelyck wy vergheven &c. sijnen sin is gheweest dat men onse vyanden soude vergheven , waerop Chrysostomus seght: Den Vader kent de woorden, ende den sin sijns Soons. Be sluyt nu hier eens uyt dat de aenroepinghe der Hey ligen niet over-een en komt met het formulier van't ghebedt des Heeren.

< Ghe-

Ghetuygenissen der Catholijcke Lee-
raren , die Peenius voorstelt om te
thoonen dat de aenroepinghe der
Heylyghen int Pausdom met su-
persticie vermenght is.

NOteert wel , beminde Leser , Peenius gaet hem
hier in posture stellen , om uyt onse Schrijvers
op te halen eenighe abuyzen die inde aenroepinghe
der Heylyghen ; in voorleden tijden souden inghe-
kropen zijn. Waer uyt hy wilt besluyten , dat die
aenroepinghe supersticieus is : Dat is even oft ick
seyde , daer waren ten tijde Pauli eenighe abuyzen
inghekropen in het nutten des Nachtmaels , ergo
het nutten des N chtmaels is supersticieus. Behalven
dat ick noch Bodin , noch Erasmus , noch veel min
Cornelius Agrippa en kenne voor de onse, ende Cassan-
der maer ten decle ; soo is't , dat ick op de abuyzen,
vande welcke Ludovicus Vives , Georgius Wicelius , Poly-
dorus Virgilius , Ioannes Gerson spreken , niet anders en
segge , dan met den H. Hieronymus : *De schuld van
sommigheen kan gheen prejuditie doen aan de Religie.* Op
dewoorden Augustini , die Peenius tot walghen toe nu
dickwils heithaelt heeft , hebbe ick boven oock meer-
mael gheantwoordt.

k 3

Ghe-